

אי שש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש ו אב תשע"ז: הדלקת נרות: ירושלים 7:03 תל-אביב: 7:19 חיפה: 7:11 מוצאי שבת: ירושלים: 8:18 תל-אביב: 8:21 חיפה: 8:22 ר"ת: 8:54

פרשת דברים

מצות תוכחה

התוכחה שנמנעה...

סיפר הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א:
הגאון המהרש"ל ז"ל מינה אדם מיוחד שיוכיח אותו על כל דבר הטעון תיקון במעשיו, והיה משלם לו על כך משכורת.

יום אחד התייגע המהרש"ל זמן רב בישוב 'תוספות' מוקשה, ובשל כך איחר לתפלת שחרית. לאחר התפילה היה בטוח שהמוכיח יקיים את תפקידו ויבוא להוכיח אותו על איחורו, אך הלה כלל לא ניגש אליו.

פנה אליו המהרש"ל ושאלו: "מדוע לא באת להוכיחני על האיחור לתפלה?" השיב המוכיח: "אכן רציני למלא תפקידי, אך ראיתי שמשני צידך עומדים זקנים בעלי הדרת פנים מיוחדת ויראתי להתקרב.."

נענה המהרש"ל ואמר: "היו אלו רבינו תם ור"י הזקן מבעלי התוספות שבאו ללוותינו על שעמלתי ויגעתי ליישב את דבריהם."
רבי חיים

בניחותא ובטובות...

סיפר כ"ק האדמו"ר מקלויזנבורג זצ"ל:
בימיו של כ"ק האדמו"ר רבי מאיר מפרימישלאן זצ"ל, פנה אליו אחד ממזהירי השבת בעיר לבוב שיבוא לעזרתו, באשר נמצאים שם רוכלים יהודים המזלזלים בשמירת השבת וממשיכים למכור בשוק אחרי כניסת השבת, רח"ל. עסקן זה נהג לצאת ולגעור בהם ולהפריע להם ממעשיהם בכח ובחוזק יד...

אמר לו רבי מאיר: עכשיו שהסט"א מתגבר והולך, אין להתגרות בהם במלחמה גלויה ובחוזק יד, כי עוד עלול מעשה שטן להצליח, ויצמח מזה חילול ה' ח"ו. אלא כשתצא להצילם מן החטא, תוכיחם בניחותא ותדבר אליהם טובות, וקודם לכן תתפלל לריבונו של עולם ותאמר: "הריני הולך לעשות פעולה לכבודך ית"ש. אנא הצליחני שאעשה דבר המועיל ומתקיים"
לפיך האש

להוכיח הזולת בנועם, מתוך אהבה ובאופן נעים ומכובד!

נלמד מהפסוק: "אלה הדברים אשר דיבר משה אל כל ישראל" (פרק א-א)

וכתב רש"י: לפי שהן דברי תוכחות, ומנה כאן כל המקומות שהכעיסו לפני המקום בהן. לפיכך סתם את הדברים והזכירן ברמז מפני כבודן של ישראל. וכתב השל"ה הק' (בתוכחת מוסר): כשהוכיח [משה] בדברי מוסר סיפר מעלתם "הבו לכם אנשים חכמים נבונים ויודעים"... הוא על דרך הפסוק "אל תוכח לך פן ישנאך הוכח לחכם ויאהבך". הענין, כשאתה רוצה להוכיח את אחד, אל תאמר לו כך וכך אתה גרוע, כי אז ישנאך ולא ישמע לדבריך, וזהו שנאמר "אל תוכח לך" - שלא תוכיח אותו דרך זלזול לומר לך אתה, רק אדרבה תאמר לו, חכם אתה, ואם כן, חרפה היא לאיש כמוך לעשות כה וכה. זהו "הוכח לחכם" כלומר: תעשנו לך לחכם, אז יאהבך וישמע לקול דבריך ויקבל מוסר".

כתב הגאון רבי אהרן הכהן זצ"ל בשם חמיו החפץ חיים: "כשאדם רוצה להוכיח את חברו על דבר שעשה שלא כהוגן, הן במילי דשמיא והן במילי דעלמא, הוא צריך להוכיחו בלשון רכה ובדברי נועם, ויזהר מאד שלא להביא את חברו לידי "נצחנות", מפני שאם יוציא אותו, על ידי תוכחתו, מגידרו, ויכריחו להתעקש, אזי ח"ו אין שכינה חשובה כנגדו, וכיון שבא לכלל ניצוח, אזי רצונו משחדו לעבור על כל זדון בשאט נפש, ולא לשוב מפני שום דבר...

עוד מוסיף בשם הח"ת: "והנה בזמן האחרון הולכת ונעשית מצות התוכחה לענין הדורש שימת-לב וחריצות יותר ויותר. שכן מלפנים היתה עפ"י רוב התוכחה נשמעת רק על חטאים קלים, והמוכיח היה נוהג להעיר את חברו בידירות על מה ששגג, ודבריו היו נכנסים בלבו. אבל לא כן בזמנינו. אשר המוכיח ומקבל התוכחה המה שני סוגי אנשים שונים, והדברים שעליהם צריכים להוכיח המה גופי עוונות ח"ו, ויש בהם כדי להוציא את המוכיח מגדרו שידבר דברים קשים, ואז ח"ו יכולה תוכחה כזו להביא רק הפסד, ולגרום שחברו יחטא עוד יותר".

מכל מקום, ממשיך ר"א בשם הח"ת: "כל בר דעת, איננו יכול בזמנינו להשתמט ממטרה זו בטענה שהיא שייכת רק לרב ולראשי העדה, מפני שהיום כולם רואים בחוש שרב יכול להשפיע רק באופן כללי, אבל עיקר התוכחה כבר נכנסה לרשות הרבים, וכל יהודי חרד לדבר ה' יכול להשיג השפעה רבה בין קרוביו וידידיו, הן על התנהגותם בכלל והן בתיקון הפרט". עכ"ד.

הגאון רבי זלמן סורוצקין זצ"ל (בספרו **אזנים לתורה**) לומד מהפסוק "אלה הדברים אשר דיבר משה אל כל ישראל". שבא הכתוב ללמדנו כי ההשפעה המקסימלית של דבר תוכחה אינה אלא רק כאשר נשמעים מפי המוכיח עצמו שראה את העוול ונתרגש וחס ליבו בקרבו, ואז אנחתו שוברת את לב השומעים מפיו, ודברים היוצאים מן הלב נכנסים ללב השומעים.

לברך את רעהו באהבה ומכל הלב!

נלמד מהפסוק: "ה' אלוקי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים ויברך אתכם" (פרק א-יא)

וכתב רש"י: אמרו לו אתה נותן קצבה לברכתנו... אמר להם, זו משלי היא, אבל הוא יברך אתכם כאשר דיבר לכם. וכתב השל"ה הק': מצאתי כתוב בקונטרסי האריז"ל: 'משה' בגימטריא א-ל-ש-ד-י. ובמילוי אותיותיו עולה בגיטריא 'אלף' - זהו משלי. הרי שברכם בכל לבבו ובכל נפשו, בכל מה שנכלל בשמו. כך ראוי לאדם לאהוב את ישראל בגופו ונפשו ומאודו. עכ"ל. וכן מצינו בנוסח ברכת כהנים: 'וציונו לברך את עמו ישראל באהבה' כי ברכה בכוונה ובלב שלם, היא רק זו הבאה מתוך אהבה.

אמרו חז"ל (בפסיקתא דר"כ): הרבה ברכו ברכות ראשונים כל אחד ואחד בדורו, ולא היתה ברכה מעולה בעולם כברכותיו של משה. ובמדרש תנחומא (פר' ויחי) אמרו: אמר הקב"ה, לשעבר הייתי צריך לברך את בריותי... מכאן ואילך יהיו הכהנים והצדיקים מברכים אתכם."

חז"ל אומרים בגמרא (ברכות ז. ומגילה טו.) "אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך". והטעם לכך, משום שעיקר הכח שיש בברכה להתקיים הוא באהבה ובשמחה שיש בלבו של המברך. כאשר ברכתו למתברך היא מתוך אהבה שמחה והכרת הטוב, הרי הברכה יוצאת מכל הלב, ויש בזה הסגולה שתתקיים, גם אם המברך הוא הדיוט.

אכן כבר נתן סייג בענין הזה הגאון רבי חיים קרייזוויט זצ"ל (בקו' פניני חיים) בדברים הבאים: "המון העם סבורים שכל אדם יכול לתת ברכות שהרי הוא לכל הפחות "הדיוט". אבל באמת זו טעות! לא כל אחד יכול להחשב "הדיוט". הדיוט הוא יהודי כשר, אמנם אינו צדיק ואינו תלמיד חכם אבל גם לא עבריין. משא"כ מי שהוא עבריין הרי גרוע הוא מהדיוט.

ואמרים חז"ל (שבת מ.) "האי מאן דעבר אדרבנן שרי למקרייא עברייןא". כלומר: אפילו אם עבר רק על עבירה דרבנן, כבר נקרא עבריין. לאור זאת מיהו זה שיכול להכריז על עצמו בוודאות שאינו עבריין, אלא הריהו במדרגת "הדיוט"!!

כתב הפלא יועץ: כתוב "טוב עין הוא יברך" (משלי כב) ואמרו חז"ל אל תקרי יבורך אלא יברך (נדרים לח). כי מי שהוא טוב לעולם יבורך. והמברך את ישראל, הוא גם מתברך, כדכתיב ואברכך מברכך... ראוי להשתדל לעולם לברך את ישראל אולי יהיה בעת רצון ויעשו דבריו פירות.

לכן גם המתברך הוא יברך ויאמר "וכן למר". כידוע המעשה המובא בגמרא על האמורא רב שבירך לרב הונא ונתקיימה ברכתו, והקפיד רב על שלא השיב לו רב הונא "וכן למר". ונמצא שאם ברכתו עושה פירות הרי הוא גומל חסד עם חברו, ועל כל פנים עושה נחת רוח ליוצרו. כי טוב בעיני ה' לברך את ישראל, ולמצוה תחשב לו... עכ"ד.

מעצם העובדה שהמברך את ישראל הוא גם מתברך, משמע ש"טוב בעיני ה' לברך את ישראל", וכי זהו רצון השי"ת, וכמו שנאמר אצל אברהם אבינו "ואברך מברכך" שה' מברך את המברך, משמע שרצונו שנעשו כן.

ברכת הברית...

המעשה המופלא שלפנינו החל בחודש תמוז תשע"ה, והושלם לפני כשבועיים. ובדידינו הוי עובדא:

בחור ישיבה, בן למשפחה חסידית מהדרום, היה מעוכב שידוך זה כמה שנים. בני המשפחה בצערם כי רב, חיפשו עצות וסגולות לישועה, אך זו בוששה לבוא.

יום אחד החליט אבי המשפחה לפנות אל הגאון רבי מנחם מנדל פוקס שליט"א (רבה של קרית שומרי החומות ברמות ד' ירושלים ומח"ס דברות מנחם) ולבקש את עזרתו.

הרב שידוע כמוהל מומחה, וידיו רב לו בספה"ק ובחישובי גימטריאות ובמושגים העומדים ברומו של עולם, עיין חקר וחישוב והגיע למסקנה מפתיעה, כי לא עשו, בשעתו, סעודת ברית-מילה לבחור המדובר, ויתכן שזה מה שמעכב את זיווגו. [שהרי יש ענין גדול בסעודת המצוה שבה מברכים, מודים ומשבחים להקב"ה, כקרבן תודה, על הטוב אשר גמלם בזכיה שבחולדת הבן].

בני המשפחה שנדהמו מקביעתו של הרב, החלו לשחזר בזכרונם את קורות הימים ההם, ואכן נתברר כדברי הרב, שביום הברית של אותו בחור, שחל בשבת קודש, אירעו מספר תקלות (שאין כאן המקום לפורטם) והם שמנעו למעשה את קיום סעודת המצוה אחרי הברית.

עצתו של הרב פוקס לתיקון המעוות, היתה, שימצאו אברך בן תורה עני שעושה ברית לבנו, ומשפחתו של הבחור תכסה בכספם את כל הוצאות סעודת המצוה. וכן על הבחור להשתתף בברית ובסעודת המצוה מתחילתה ועד סופה. ובה יושע בס"ד לזיווג הגון.

קיבלו וקיימו בני משפחת הבחור את עצתו של הרב, ואכן הזדמן להם שביום ד' לפרשת פינחס (בה כתוב "הנני נותן לו את בריתי...") תשע"ה, הכניס אברך בן תורה בירושלים את בנו בבריתו של אברהם אבינו. האברך הסכים ל"עיסקה" עפ"י בקשת הרב פוקס שהיה המוהל. והבחור אכן נסע במיוחד מעירו והשתתף בברית ובסעודה, כשאת כל הוצאות הסעודה משלמים הוריו.

יצויין, כי בעל הברית והסנדק, הסבים והקרובים, ניגשו כמובן לברך, מתוך הכרת הטוב בשמחה ובטוב לבב, את הבחור האורת הסועד עמם, שיזכה בקרוב לזיווג הגון.

ואכן בעינינו ראינו את ישועת ה': בדיוק לאחר שלושים יום! התארס הבחור בשעה טובה ובמזל טוב.

אך בזאת עדיין לא תם האות והמופת:

לאחר שנתיים מאז, בדיוק ביום ד' לפרשת פנחס שנה זו, תשע"ז, (הוא היום שבו השתתף הבחור בברית הקודמת) זכה שוב אותו אברך בירושלים להכניס בן נוסף בבריתו של א"א, והמפתיע שממש במקביל לו, ביום זה בדיוק! זכה גם אותו בחור, שמצא אז את זיווגו, להכניס אף הוא את בנו בכורו בבריתו של א"א במקום מגוריו. ויהי לנס ולפלא!

מפי בעלי המעשה

ברכה מתוך שמחה

יהודי שביקר אצל הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל במוצאי יום הכיפורים, סיפר שמעולם לא ראה יהודי השרוי בשמחה טהורה ועילאית כזו כפי שהיה רבי איסר זלמן באותה שעה.

כאשר פנה אותו יהודי ללכת, שאל אותו רבי איסר זלמן: "אמור נא לי מה חסר לך?" "דבר לא חסר לי" - השיב היהודי בהיסוס - "אולם עברו כבר שנים אחדות מאז נישואי ועדיין לא זכיתי לילדים".

למשמע הדברים, בירכו רבי איסר זלמן ואמר לו: "הנני מבטיח לך שעוד בשנה זאת תזכה בע"ה לערוך ברית לבנך בכורך... ונתקיימה ברכתו של רבי איסר זלמן.

בדרך עץ החיים

"לא תכירו פנים במשפט"

"לא תכירו פנים..."

סיפר הגאון רבי נתן גשטטנר זצ"ל: הגאון רבי צבי אשכנזי זצ"ל בעל שו"ת **חכם צבי**, היה רבה של אמסטרדם ונהג נשיאותו ברמה עד שנתגלע שם ריב עם כמה גבירים תקיפים, ונאלץ לעזוב עם משפחתו את העיר.

בעת צערו ומצוקתו היה גביר אחד מאוהביו שפיזר ממון רב עבורו עד שנתקבל אחר כבוד להיות רב בעיר לבוב. והנה אירע שאותו גביר שהירבה להתחסד ולהטיב עמו, בא לפניו לדין תורה עם בעל דינו. ונדהם אותו גביר כאשר ראה שהחכם צבי כלל לא מתייחס אליו כאילו אינו מכירו כלל ולא ראהו מעולם.

רק לאחר שנסתיים הדין תורה הביט אליו החכם צבי, וכשראהו נתן לו שלום בסבר פנים יפות ודיבר עמו בידידות, הביע הגביר את תמיהתו מדוע לא התייחס אליו עד עתה?

השיב לו החכם צבי: "דע לך כי במשך הדין תורה לא הבחנתי בך ולא הכרתי אותך והיית בעיני כאיש אחר, ורק אחרי הדין תורה הבחנתי מי אתה ואז נתתי לך שלום..."

סיים הרב גשטטנר: הוא שנאמר "לא תכירו פנים במשפט" כלומר: בעת שהדין עורך משפט בין איש לרעהו לא יכיר את בעלי הדין, והיו בעיניו כאנשים זרים שלא ראם מעולם... **בידידי הוי עובדא**

יקוב הדין...

פעם התנהל דין תורה אצל הגאון רבי בנימין מנדלסון זצ"ל, בעת שכיהן ברבנות כפר אתא, בין מוסד חינוכי במקום, לאחד מעובדיו. רבי בנימין פסק לטובת העובד והחליט לעקל את כספו של המוסד, עד שישלם לעובד כל שכרו המגיע לו.

התייצבו חברי הנהלת המוסד לפני רבי בנימין ודרשו ממנו להסיר את העיקול מהכספים, מכיון שדנו שוב בנושא והגיעו למסקנה שלא מגיע כסף לאותו עובד כפי שתבע.

העיר להם רבי בנימין: וכי בשביל זה יושב אני על כסא הרבנות? האם לשם כך הדרתי שינה מעיני לילות רבים להתייגע בש"ס ופוסקים, כדי שבעלי בתים יבואו להורות לי איך עלי להתנהג ולפסוק?!

מריביצי תורה מעולם החסידות

לשפוט בעלי דין בעדק, ולא להראות אותות אהבה וקירוב לאחד מהם על פני חברו !

נלמד מהפסוק: "לא תכירו פנים במשפט... לא תגורו מפני איש" (פרק א-יז)

ודרשו חז"ל בגמרא: "לא תכירו פנים במשפט" – רבי יהודה אומר לא תכירוהו [רש"י: אם הוא אוהבך] ר' אלעזר אומר לא תנכרהו [רש"י: אם הוא שונאך לא תעשה לו כנכרי לחיבו] (סנהדרין ז:).

את הפסוק "לא תכירו פנים במשפט" ניתן לבאר בב' אופנים, הן מצד הדיינים והן מצד בעלי הדין. מצד הדיינים: שלא יכירו הבעלי דין בפניהם של הדיינים אם נוטים הם לצד בעל דין זה או אחר. שלא יסבירו ויאירו פניהם לזה יותר מלזה ובכך יחלישו את דעתו של האחד לעומת רעהו. ומצד הבעלי דין: שהדיינים לא יפסקו הדין לפי הכרת פניהם של בעלי הדין שאת האחד הם יחבבו מחמת מעלותיו ואת רעהו ירחקו.

וא"כ נשאלת השאלה: הכיצד יצליחו הדיינים לא "להכיר" בפניהם של המתדיינים העומדים לפניהם? אלא העצה היא כפי שנהגו גדולי ישראל, כמו הגאון רבי מרדכי בנעט זצ"ל שהעידו עליו כי מעולם לא ראה את פני בעלי הדין שהתייצבו לפניו, שכן היה מנהל את הדיון כשטלית מכסה פניו.

או כפי שהביא הגר"מ שטרנבוך שליט"א (בספרו טעם ודעת) על הגרי"ל דיסקין זצ"ל שהיה מקשיב לדברים של בעלי הדין כשהם עומדים מעברה השני של הדלת ולא נתן להם להכנס לחדרו פנימה...

כי על כן ידעו גדולי ישראל לדון לגופו של דבר ולא לגופו של אדם. הם סיגלו עצמם להעמיק לגופו של הדין ולא לגופו של בעל הדין...

וכך גם מדוייק בלשון הפסוק: "כי יהיה להם דבר בא אלי ושפטתי" (שמות יח-טז) כלומר: "הדבר" בא אלי ולא "בעל הדבר". המשפט הוא לגופו של הדבר הנידון ולא לגופו של האדם. אותו דנים ורואה מסגרת, ביאור הפסוק "לא תכירו פנים" מהגאון רבי נתן גשטטנר זצ"ל עפ"י מעשה שהיה עם ה"חכם צבי"!

"לא תגורו מפני איש"

לשפוט בעלי דין בעדק וללא מורא !

נלמד מהפסוק: "לא תגורו מפני איש כי המשפט לאלוקים הוא" ... (פרק א-יז)

ואמרו חז"ל (סנהדרין ו:): שנים שבאו לדין, אחד רך ואחד קשה, עד שלא תשמע דבריהם או משתשמע דבריהם ואי אתה יודע להיכן דין נוטה, אתה רשאי לומר להם איני נזקק לכם, שמא נתחייב חזק ונמצא חזק רודפו. משתשמע דבריהם ואתה יודע להיכן הדין נוטה, אי אתה יכול לומר להם איני נזקק לכם שנאמר "לא תגורו מפני איש".

אמרו חז"ל בספרי: שמא תאמר מתיירא אני מפני איש פלוני, שמא יהרוג את בני, או שמא ידליק את גדישי, או שמא וכו' ת"ל "לא תגורו מפני איש". ולכאורה תמוה מאד: הלא פיקוח נפש דוחה כל התורה, ומדוע לאו זה ד"לא תגורו" יוצא מהכלל? עוד קשה: אם מחוייב הדין לסכן עצמו כמו ג' עבירות (ע"ג, ו"ג"ע ושפ"ד) מדוע לא החשיבו חז"ל גם חובה זו עם ג' העבירות שיהרג ואל יעבור? (ולפי ביאורנו בעלון דברים אשתקד עיי"ש, מיושב הכל).

ונראה לתרץ עפ"י דברי רבינו יונה ז"ל (בשערי תשובה שער ג-לג) שכתב: הוזהרנו בזה להאמין שלא יקרנו נזק מצד משפט הצדק כאשר לא נכיר בו פנים כדברי חז"ל (פסחים ח:): שלוחי מצוה אינם ניוזקים לא בהליכתם ולא בחזירתם. וזהו "כי המשפט לאלוקים הוא" – שלא יבואם נזק בסיבתו". לפי"ז אין לחשוש לשום נזק או הפסד.

ויש לדון האם הלאו ד"לא תגורו מפני איש" הוא מהלכות "בין אדם לחברו" שלא יגרום הפסד לרעהו. או שהוא "בין אדם למקום" שיש לפסוק משפט צדק כרצון ה' בלי לפחד מאלימות בעלי הדין. והנפ"מ בזה כאשר הדין מפחד מבעל הדין ולכן לא פוסק הדין אלא משלם מכיסו לזכאי. לפי צד א' מותר ולפי צד ב' אסור.

כנראה שהגאון רבי ישראל בעלסקי זצ"ל (ראש ישיבת תורה ודעת) נקט כצד ב'. שכן מסופר עליו, כי בעיצומו של דין תורה שהתנהל בביתו על סכום של מאתים דולר... הגיע עשיר גדול להתייעץ עמו דחוף בנוגע לדין תורה שהיה לו על מליוני דולר. כששמע שהרב עסוק בדין תורה של מאתים דולר, הוציא מיד מכיסו את הסכום ומסר לבעלי הדין כדי שיפנו מיד את המקום בשבילו.

הם כמובן הסכימו. אך הרב בעלסקי התנגד וטען: הרי כתוב "ושפטתם צדק בין איש ובין אחיו" – דין תורה צריך לפסוק בצדק ולא לעשות איתו משחקים...

יכולת ההכרעה

נמסרה לדיינים...

סיפר הגה"צ רבי בן ציון יאדלר זצ"ל: בתקופה ששימש הגרי"ח זוננפלד זצ"ל כראב"ד בירושלים (משנת תרל"ג) בא לפניו לדין תורה גבר אלום, שהיה במקרה גם תלמיד חכם, ויצא פסקו שחייב בדין.

החל האיש לעוק מרה: "איך חייבתם אותי, והרי לפי מה שכתוב בשו"ע ח"מ סעיף פלוני, הדין עמי!"

רבי יוסף חיים לא נבהל והשיב לו בניחותא: דע לך בני, שמרן הבית יוסף סידר את השו"ע, רק בשביל הדיינים ולא בשביל הבעלי דין, כי אין בעל דין רואה חובה לעצמו. ככתוב "כי השוחז יעור" וכו'.

בטוב ירושלים

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו - סיפורים בני זמננו

הבחירה בינכם! / הרב נפתלי וינברג

שאלה 1: אתה עומד ורואה את אביך מתקרב, האם אתה יכול להשאיר לעמוד או שעליך להתיישב כדי לקיים מצות קימה בפניו?

שאלה 2: אמא שלחה אותך להביא תרופה מבית-מרקחת. בדרך עוצר אותך שכנך הקשיש ומבקש לעזור לו בסחיבת חבילה כבדה. אם תעזור לו תתעכב במילוי בקשת אמך ברבע שעה - כיצד עליך לנהוג?

אז מדוע לא הרימו כל אותם הורים טלפון?
אין תשובה אחת לשאלה. ישנם הורים שפשוט סומכים על המוסדות ולא מעלים על דעתם להעלות הצעות. ישנם הורים שבהחלט סבורים שיש לפעול, אך מתביישים לעשות זאת. אחרים משוכנעים שהמצב מצוין ושאינו צורך בשום דבר, ובסוף הרשימה גם ישנם המיואשים ו/או אדישים.

שתי השאלות נלקחו מחוברות המכון, והן רק דוגמא קטנה למידות טובות ודרך ארץ שהילדים מפנימים דרכן. ילדים שלומדים את החומר בהתאם לתוכנית (שהיא ברמה גבוהה), צומחים עם חינוך לגדול כיהודי ישר ומכובד שמקדש שם שמים בכל מעשיו. ילדים אלו מעריכים יותר את הוריהם ואת רבותיהם. מלבד זאת, אישיותם מתבססת בגיל צעיר יותר כך שההשפעה תלווה אותם ביחסי הבית למשך כל ימי חייהם, ושיהיה הבית נאמן לשם ולתפארת!

אבל רבותי!

מתוך ניסיון של שנים לא מעטות בתחום, אני אומר להורים היקרים: היו ערים לעובדה שהמצב כיום לא פחות מאשר **מסוכן** בכל מיני תחומים. אם הילדים לא יזכו בחינוך המגיע להם, אין הבטחה שהם יצמחו למקדשי שם שמים. לצערנו. לחרדתנו. ההפך הוא הנכון - בוודאי נוכח המחלוקת הפושה. אז מה מוטל עלינו? פשוט: לחזק את יסודות הדרך ארץ ובין אדם לחברו - זו הערובה לגדל דור של מקדשי שם שמים ואין בלתה!

כמה זה חשוב בדורנו שמאופיין בשתי רוחות שליליות. מתירנות וחדירת רוח יוונית מחד גיסא, הקצנה הרסנית מאידך גיסא. אנשים פועלים על דעת עצמם ללא התייעצות - כך שגם אם כוונתם לשם-שמים, מעשיהם גורמים לחילול השם נורא. אנו עובדים במסירות נפש שדברים מעין אלו לא יקרו, על ידי חינוך דרך החוברות עם התוכנית שלנו.

יש החושבים שמספיק ללמוד עם התלמידים ספרי מוסר כגון, אורחות צדיקים, מסילת ישרים, חפץ חיים וכדו', אבל, אין חכם כבעל הנסיון, מנסיוננו זה לא עובד, והראיה, תראו מה קורה היום, בעיניים פקוחות רואים שהספרים הנ"ל מיועדים למבוגרים לא לילדים, זה פשוט לא עובד! רק לאחרונה ביקרנו בכיתה איכותית שלומדים מוסר בכל יום וראינו את הילדים וההתנהגות שלהם... זה לא עובד!!!

* * *

ואם תאמר: יש זמן! ניתן לילד לגדול, להתפתח, ואז נשלים את החסר - למה למהר?!

אך האמת שיש להציב את היסודות כבר בגיל הרך. הורים רבים הודו באוזני שנמענו מלהציב בפני ילדיהם בעודם רכים את גבולות הדרך-ארץ, ובהמשך גילו שכבר **איחרו את המועד!**

מספר פעמים הזכרנו שעל ההורים לעמוד על זכותם וחובתם לחנך את הילד לכבוד אותם. רוחות ה"דמוקרטיה" של ימינו לפעמים משכיחות זאת מאתנו, ובפרט כאשר ההורים עצמם גדלו בבית בו לא חינוכו לכיבוד הורים הדוק.

סוף 'זמן קיץ' הוא בעצם זמן היערכות לשנה הבאה. בוגרי כיתה ח' נרשמים לשיבה קטנה. בוגרי ישיבה קטנה נרשמים לשיבה גדולה. אבל גם בכיתות הנמוכות יותר - הן בתלמודי התורה לבנים והן בבתי הספר לבנות - מתכוננים. גם אלינו מגיעות הזמנות ממוסדות שמעוניינים להצטרף לתוכנית הלימודים בעזרת החוברות. אמנם, לצד ה'יש' המבורך של **אלפי ילדים** שמתתפים בתוכנית, ישנם **עשרות אלפים** שעדיין לא משתתפים!

* * *

הדרך הכי ישרה להקנות לילדים את החינוך הנכון - שלא בשיטת טלאי על גבי טלאי - היא להקדיש זמן קבוע בתוך מערכת הלימוד של המוסדות. לשם כך הפקנו חוברות לימוד מתאימות - לכל הגילאים והכיתות. לא תמיד ההנהלה יוזמת בעצמה את שילוב התוכנית, וממילא החובה נשארת תלויה על כתפי ההורים להציע, לבקש ואף ללחוץ במקרה הצורך. כל מוסד, בסופו של דבר, מעוניין למלא את רצון ההורים - אך אם ההורים לא יגלו את רצונם, האם נצפה מהמנהלים להיות נביאים?

לפני מספר שבועות פרסמנו מאמר בנושא, שאכן גרם לפניית מכמה וכמה מוסדות בנוגע להכנסת החוברות ללימודים - אך

נשמח לעזור בכל דרך ועצה. הרב נפתלי וינברג 02-5671812

תודה למשתתפים הרבים במבצע החיבורים השלישי

לאחר סיום המיזון יקבלו הזוכים הודעה אישית ויוזמנו לקבל את הפרס באירוע חלוקת פרסים חגיגי ומפתיע (50% מהפרסים בהתאם לאיכות החיבור ו-50% מהפרסים בהגרלה בין כלל השולחים) אשריכם שזכיתם ליטול חלק ביזמה מבורכת זו!